

Afrika Kökenli Erciyes Üniversitesi Öğrencilerinin Covid 19 Pandemisi Öncesi ve Süresince Eğitim Süreçlerinde Yaşadıkları Temel Sorunlar 1_2_3_4_5

Ömer Faruk KOÇAK*

Mustafa KOÇER**

Marzok Juma Dahia
NGIRKUDU***

Öz

Bu çalışma, uluslararası eğitim olanaklarının yaygınlaşması ile kültürlerarası geçişin önemli aktörleri konumuna gelen uluslararası öğrencilerin sorunlarını ele almaktadır. Bu bağlamda farklı Afrika ülkelerinden Erciyes Üniversitesi'ne eğitim görmeye gelen 10 üniversite öğrencisi çalışma grubu olarak belirlenmiştir. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar, uluslararası öğrencilerin Türkiye'de eğitim aldıkları süre içerisinde en önemli sorunlarının; ayrımcılık, ilişki ve iletişim süreçlerini yönetme ile ilgili sorunlar ve sosyokültürel sorunlar olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin yaşadıkları sorunlar, Covid-19 pandemisi öncesi ile kıyaslandığında farklılaşmaktadır. Pandemi sürecinin özellikle akademik sorunları önemli ölçüde arttırdığı gözlenirken, öğrencilerin psikolojik sorunlarında da artış olduğu sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Afrika Kökenli Üniversite Öğrencileri, Covid-19, Öğrenci Sorunları, Erciyes Üniversitesi

Gönderilme/ Received

23.06.2022

Kabul Tarihi/ Accepted

01.09.2022

Yayın Tarihi/Published

30.09.2022

¹ Bu makale intihal tespit yazılımlarıyla taranmıştır. Benzerlik tespit edilmemiştir.

This article has been scanned by plagiarism detection softwares. No similarity detected.

² Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen kurallara uyulmuştur.

In this study, the rules stated in the "Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive" were followed.

³ Erciyes Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'nun 26/10/2021 tarihli toplantısında alınan karar çerçevesinde çalışma etik açıdan bir sakınca içermemektedir.

Within the framework of the decision taken at the meeting of Erciyes University Social and Human Sciences Ethics Committee dated 26/10/2021, the study does not contain any ethical objections.

⁴ Yazarların çalışmadaki katkı oranları; birinci yazar %40, ikinci yazar %40, üçüncü yazar %20.

Contribution rates of the authors in the study; first author 40%, second author 40%, third author 20%.

⁵ Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

There is no conflict of interest with any institution or person within the scope of the study.

Kaynak gösterme / To cite this article: Koçak, Ö. F., Koçer, M., & Ngirkudu, M. J. (2022). Afrika Kökenli Erciyes Üniversitesi Öğrencilerinin Covid 19 Pandemisi Öncesi ve Süresince Eğitim Süreçlerinde Yaşadıkları Temel Sorunlar. *The Journal of Communication and Social Studies*, 2(2), 121-137. doi:10.29228/itamder.2

Main Problems of African Origin Erciyes University Students Experienced In The Education Process Before and During The Covid 19 Pandemic

Ömer Faruk KOÇAK*

Mustafa KOÇER**

Marzok Juma Dahia NGIRKUDU***

* Res. Asst., Erciyes University,
okocak@erciyes.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0152-5875

** Prof., Erciyes University,
mkacur@erciyes.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7380-6684

***Dr. Öğrencisi, Erciyes Üniversitesi,
marzokjuma571@gmail.com
ORCID: 0000-0003-1971-8816

Gönderilme/ Received

23.06.2022

Kabul Tarihi/ Accepted

01.09.2022

Yayın Tarihi/Published

30.09.2022

Abstract

This study examines the problems of international students who have become important actors of intercultural transition with the spread of international education opportunities. In this context, 10 university students from different African countries who came to Erciyes University to study were selected as the study group. Research data were obtained by semi-structured interview method. The results obtained from the study; the most important problems of international students during their education in Turkey; discrimination, problems in managing relationships and communication processes, and sociocultural problems. The problems experienced by students differ when compared to the pre-Covid-19 pandemic. While it is observed that the pandemic process significantly increased the academic problems, it is concluded that the psychological problems of the students also increase.

Keywords: University Students of African Origin, Covid-19, Student Problems, Erciyes University

Giriş

Uluslararası eğitim, “kişinin kendi sosyal ve kültürel çevresinin dışında, kurumsal koşullar altında, entelektüel veya teknik nitelikte bilgi edinmesinin sosyal süreci olarak tanımlanmaktadır (Junius, 1997, s. 7). Günümüzde, devletlerin çok kültürlü eğitim politikalarını desteklemeleri neticesinde, uluslararası eğitim daha da yaygınlaşmış ve 2022 yılı itibari ile dünya genelindeki uluslararası öğrenci sayısı yaklaşık 6 milyona ulaşmıştır (OECD, 2022). İlk olarak ABD ve Avrupa ülkelerinin öncülüğünde başlayan uluslararası öğrenci kabulü, günümüzde farklı ülkeleri de içerisine alarak yaygınlaşmaya devam etmektedir. Bahsi geçen ülkelerden biri olarak Türkiye, sayıları her yıl artış gösteren uluslararası öğrencilere ev sahipliği yapmaktadır. Uluslararası eğitimin devlet politikası haline gelmesi ile başta Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) ve YÖK olmak üzere farklı kurumlar Türkiye’de eğitimin çok kültürlü bir yapıya bürünmesi için çalışmaktadırlar. Yapılan bu çalışmaların neticesinde Türkiye’de uluslararası öğrenci sayısı son 10 yılda %75 oranında artmış; 2021 yılına gelindiğinde 224 bin gibi bir sayıya ulaşmıştır (Study in Turkey, 2021).

Uluslararası üniversite öğrencileri göç literatüründe, belirli bir amaç için yurt dışında geçici süre bulunan kişileri ifade etmek için kullanılan *misafir göçmen* (sojourner) (Ward, Bochner, & Furnham, 2005, s. 21) kategorisi içerisinde sınıflandırılmaktadır. Son dönemde ülkeler açısından ekonomik, beşeri sermayenin ve kültürel hareketliliğin temel kaynaklarından olan uluslararası öğrenciler literatürde *kültür taşıyıcıları* (Sam, 2001, s. 315) olarak da ifade edilmektedir. Temel amaçları, ileride yapmayı düşündükleri mesleğe ait donanımlara sahip olmaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için eğitim için gittikleri ülkede kalma süreleri birkaç aydan birkaç yıla kadar değişebilmektedir. Bu süreç içerisinde uluslararası öğrenciler için en önemli konu; yeni dâhil oldukları toplumsal yapı içerisinde başarılı biçimde uyum sağlayarak eğitim hayatlarının önemli aşamasını sorunsuz bir şekilde tamamlayabilmektir. Ancak uzun yıllar boyunca içerisinde yaşadıkları, aşına oldukları ve yaşam biçimlerini şekillendirdikleri toplumsal çevrenin değişmesi bahsi geçen uyum süreçlerinde zaman zaman sorunlar ortaya çıkarabilmektedir. Özellikle ev sahibi ülkede buldukları süre içerisinde yeni kimlikler inşa etmeleri, yeni sosyal normları öğrenmeleri, ev sahibi toplumun yaşantısını, düşünme biçimini anlamlandırmaları ve toplumun kültürel kodlarına hâkim olmaları öğrencileri zorlayan temel konuların başında gelmektedir.

İnsanların içerisinde doğup büyüdüğü çevreden uzaklaşmaları, aile, arkadaş ve tanıdık çevrelerini kaybetmeleri, yeni dâhil olunan toplumda belirsizlik ve ön görülemezlik durumları neticesinde sorunların ortaya çıkması göç süreçlerinin doğal sonuçları olarak ifade edilebilir. Ancak sorunların niteliği, zorluk derecesi ve öğrencilerin başa çıkma düzeyleri farklılaşmaktadır. Bu farklılıkların ortaya çıkmasında birçok faktör rol oynamaktadır. Öğrencilerin kişilik özellikleri, yaşları, cinsiyetleri, ev sahibi toplumla geçmiş deneyimleri, geldikleri ülke, kültürel farklılıklar gibi bireysel özelliklerin yanında ev sahibi toplumun uluslararası öğrencilere yönelik tutumları ve çok kültürlülüğe yönelik bakış açıları bu faktörlerin başında gelmektedir. Sayılan bu faktörler çerçevesinde bazı öğrenciler

ortaya çıkan sorunların zorlanmadan üstesinden gelebilmekte ve pozitif uyum sağlayabilmektedir. Ancak bu sorunlar bazıları için hayatı zorlaştıran, eğitim sürecini aksatan ve psikolojik sorunlar dahi ortaya çıkaran durumlar olabilmektedir. Dolayısıyla bu süreç içerisinde öğrenciler, savunmasız, kırılğan, çaresiz, korku, düşmanlık ve yabancılaşma gibi olumsuz duygusal durumları yaşayabilmektedirler (Dillard & Chisolm, 1983, s. 101). Bu durumda öğrenciler için eşsiz bir deneyim olarak görülen bu uluslararası eğitim süreci onların hayatını zorlaştıran nahoş bir deneyime dönüşebilmektedir.

Uluslararası öğrencilerin eğitim süreçlerinde yaşadıkları sorunlar uzun süredir alandaki araştırmacılar tarafından çalışılmaktadır. Başta yabancı literatür olmak üzere son dönemde fazlaca araştırmanın varlığı dikkat çekmektedir. Uluslararası eğitim Türkiye’de yeni yaygınlaşan bir alan olduğu için araştırmalar nispeten sınırlı kalmıştır. Araştırmalara yönelik genel bir değerlendirme yapıldığında, çalışmaların çoğunlukla uluslararası öğrencilerin sorunlarını ortaya koyan ve bunların çözümüne yönelik öneriler sunan bir niteliğe sahip olduğu görülmektedir.

Uluslararası üniversite öğrencilerinin sorunlarını ele alan ilk araştırma 1948 yılında Peterson ve Newmeyer tarafından, ABD’de öğrenim gören 141 uluslararası öğrenci üzerinde yapılmıştır (Peterson & Neumeyer, 1948). Bu çalışmada, öğrencilerin en temel sorunu İngilizce diline yönelik yaşadıkları zorluklar olarak ifade edilmiştir. Benzer sonuç, aynı ülkede Forstat (1952) tarafından yapılan çalışmadan da elde edilmiştir. Sonraki yıllarda ortaya konulan araştırmalarla birlikte uluslararası öğrencilerin sorunları daha detaylı biçimde ele alınmaya başlanmıştır. Örneğin; Furnham ve Bochner (1986) “Kültür Şoku: Bilinmeyen Ortamlara Psikolojik Tepkiler” isimli çalışmalarında, uluslararası öğrenci sorunlarının öğrencilerin uyum süreçlerini zorlaştıran en temel unsur olduğunu ifade etmiş ve temel öğrenci sorunlarını dil yetersizliği ve kültürel beceriler, önyargı, ayrımcılık, vatan özlemi ve yalnızlık olmak üzere beş farklı kategori altında ifade etmişlerdir.

Opper, Teichler ve Carlson (1990) “yurt dışında yaşam ve öğrenme” temalı çalışmalarında öğrenci sorunlarını çeşitlendirmiş ve 10 farklı zorluk türü ortaya koymuşlardır. Bunlar; diğer ülkelerden gelen öğrenciler ile çok fazla temasın getirdiği sorunlar, öğretme/öğrenme yöntemlerindeki farklılıklar, idari konular, öğretim kadrosunun yabancı öğrencilere yardım etmeye hazır olma durumu, akademik programla ilgili rehberlik, seyahat koşulları, konaklama, mali konular, çalışmalara odaklanacak olacak bir yer bulma ve ev sahibi ülke öğrencileri ile etkileşim olarak sıralanmıştır.

Li ve Kaye (2001) yapılan sınıflandırmada öğrenci sorunları beş temel başlık altında sıralanan bir dizi madde ile ifade edilmektedir. Bu maddeler;

1. Kişisel/psikolojik sorunlar: Yurt özlemi, yalnızlık, stres, depresyon, hayal kırıklığı, statü veya kimlik kaybı, kaygı, kafa karışıklığı vb.
2. Akademik sorunlar: Akademik ilerleme, akademik beklenti, eğitim sisteminin anlaşılması, akademik başarı elde etmek için etkili öğrenme becerilerinin olmaması, eğitsel destekleyici hizmetlerin (örn. kütüphane, akademik danışmanlık hizmetleri) kullanılmasındaki zorluklar vb.

3. Sosyokültürel sorunlar: Kültürel şok, kültürel yorgunluk, klişeleştirme, önyargı, ırk ayrımcılığı, yeni sosyal/kültürel geleneklere, normlara ve düzenlemelere uyum sağlamada zorluklar ve kültürlerarası/sosyal faaliyetlere katılma, ilişki sorunları vb.
4. Genel yaşam sorunları: Konaklama zorlukları, öğrenci destek hizmetlerini kullanmadaki zorluklar, finansal stres, diyet kısıtlamaları, güvenlik tehditleri vb.
5. İngilizce dil yeterliliği: Anadili İngilizce olan kişilerle iletişim kurma, dersleri anlama, kompozisyon yazma vb.

Lee (1997)'ye göre uluslararası üniversite öğrencilerini en çok zorlayan konuların başında dil sorunları gelmektedir. Çünkü öğrenciler, başta okul olmak üzere sosyal yaşam içerisinde ev sahibinin dilini kullanmak durumunda kalmaktadırlar. “Dile hâkim olamayan öğrenciler gerek sınıf ortamında gerek sosyal yaşantıda kendilerini iyi bir biçimde ifade edememekte ve toplumsal yaşamdan bir noktada izole kalabilmektedirler” (Yeh & Inose, 2002, s. 16).

Yabancı literatüre genel anlamda bakıldığında yapılan çalışmaların büyük kısmında sorunlar bağlamında ortak bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Bu bulgulara göre temel sorunları dil, ayrımcılık, aileden uzak kalmak, yalnızlaşma, yabancılaşıma finans, sosyal, psikolojik, sağlık, eğlence ve akademik, kültürel sorunlardır (Sawir, Marginson, Deumert, Nyland, & Ramia, 2007; Poyrazlı & Grahame, 2007; Sam & Eide, 1991; Tanenhaus & Roth, 1962; Andrade, 2006; Lin & Yi, 1997; Reynolds & Constantine, 2007; Baklashova & Kazakov, 2016)

Türkçe literatürde yapılan çalışmalarda yabancı literatüre benzer sonuçlar elde edilmiştir. Örneğin; Titrek ve arkadaşları (2016) tarafından Sakarya Üniversitesi'nde eğitim gören 20 uluslararası öğrenci üzerinde yapılan araştırmada öğrencilerin en yüksek düzeyde sorun olarak gördüğü konular; finansal sorunlar, giyim sorunları, ana vatana duyulan özlem, yiyecekler, eğitim süreçleri olarak saptanmıştır. Bulic (2015) tarafından Türkiye'de eğitim görmüş Bosna Hersekli öğrencilerle yapılan çalışmada aileden ve arkadaşlardan uzakta olmak, akademik sorunlar, dil sorunları önemli sorun alanları olarak saptanmıştır. Kozikoğlu ve Aslan (2018) tarafından Van'da öğrenim gören 82 Suriye kökenli üniversite öğrencisi üzerinde yapılan araştırmada Türkçe diline yönelik zorluklar ve ana vatana duyulan özlem temel sorunlar olarak bulunmuştur. Kıroğlu, Kesten ve Elma (2010) tarafından farklı ülkelerden 15 uluslararası öğrenci üzerinde yapılan araştırmada ekonomik sorunlar, vatan özlemi ve kültürel farklılıklar, Yardımcıoğlu, Beşel ve Savaşan (2017) tarafından yapılan araştırmada ekonomik sorunlar, psikolojik sorunlar ve dil sorunları; Kocabıyık, Bacıoğlu ve Güvendir (2019) tarafından yapılan araştırmada da akademik başarısızlık, aileden uzak olma, kültüre uyum sağlayamama, barınma sıkıntısı, yalnızlık ve sosyal ortamlara katılamama uluslararası öğrencilerin eğitim süreci boyunca en fazla sorun yaşadıkları alanlar olarak saptanmıştır.

Literatürden elde edilen bilgiler ışığında mevcut çalışma, Erciyes Üniversitesi'nde eğitim görmekte olan Afrika kökenli öğrencilerin sorunlarına odaklanmaktadır. Özellikle Covid 19 pandemi süreci öncesi ve sırasında

sorunların farklılaşıp farklılaşmadığı çalışmanın diğer odak noktasını oluşturmaktadır. Çalışma niteliksel yönetime sahipken veriler yarı-yapılandırılmış görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Veri analizi sürecinde NVivo programı kullanılmıştır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı; Erciyes Üniversitesi'nde eğitim görmekte olan Afrika kökenli uluslararası öğrencilerin, gündelik yaşamlarında ve eğitim süreçlerinde karşılaştıkları sorunları ortaya koymaktır.

1.2. Katılımcılar

Araştırmada, katılımcılar belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yönteminde örnekleme yapılırken temel amaç; daha önceden saptanmış bazı önem ölçütlerini taşıyan bütün kişi, olay, nesne ya da durumları çalışmak ve gözden geçirmektir (Patton, 1990). Katılımcıları belirlemede kullanılan ölçüt araştırmacı tarafından oluşturulabileceği gibi daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi de kullanılabilir (Yıldırım & Şimşek, 2000). Bu araştırma da katılımcılar belirlenirken iki ölçüt kullanılmıştır. İlk ölçüt; katılımcıların uluslararası öğrenci olması, ikinci ölçüt ise katılımcıların Afrika kökenli öğrenciler olmasıdır.

Belirlenen ölçütler doğrultusunda araştırmaya Erciyes Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan 10 uluslararası öğrenci katılmıştır. Tablo 1'de katılımcılara ait demografik özelliklere yer verilmiştir. Tablo 1'de öğrencilere ait; yaş, cinsiyet, geldikleri ülke, kaç yıldır Türkiye'de buldukları ve okudukları bölümlere ait veriler bulunmaktadır.

Tablo 1. Betimleyici İstatistikler

Demografik Özellikler		Frekans	Yüzde	Toplam Yüzde
Cinsiyet	Kadın	2	20	100
	Erkek	8	80	
Yaş	21-25	6	60	100
	26-30	4	40	
Türkiye'de Bulunma Süresi	2-3 yıl	1	10	100
	3-4 yıl	1	10	
	4 yıl ve üzeri	8	80	
Okuduğu Bölüm	Türk Dili ve Edebiyatı	1	10	100
	Gazetecilik	1	10	
	Mimarlık	1	10	
	Bilgisayar Mühendisliği	1	10	
	Enerji Mühendisliği	1	10	
	İslam Tarihi ve Sanatları	1	10	
Geldiği Ülke	Cevap yok	4	40	100
	Sudan	2	20	
	Mali	1	10	
	Fas	1	10	
	Gana	1	10	
	Nijerya	1	10	
	Çad	1	10	
Fildişi Sahili	1	10		
Ruanda	1	10		

1.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada uluslararası öğrencilerin sorunlarını saptayabilmek adına “Öğrenci Kişisel Bilgi Formu” ve “Afrika Kökenli Erciyes Üniversitesi Öğrencileri Sorunları İçin Görüşme Formu” kullanılmıştır.

1.4. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu çalışmaya katılan uluslararası öğrencilerin demografik özelliklerini ortaya koyabilmek için oluşturulmuştur. Kişisel bilgi formu, öğrencilere ait yaş, cinsiyet, eğitim gördükleri bölüm, çalışma durumu, memleket, kaç yıldır Türkiye’de bulunduğu, ne sıklıkla memleketine gittikleri, Covid-19 öncesi ve sırasında nerede ikamet ettikleri, burs alıp almadıkları ve Erciyes Üniversitesi’nden aldıkları eğitimden duydukları memnuniyet düzeylerini içermektedir.

1.5. Afrika Kökenli Erciyes Üniversitesi Öğrencilerinin Sorunları İçin Görüşme Formu

Form, Afrika kökenli öğrencilerin sorunlarını ortaya koymak için beş farklı kategoride oluşturulmuştur. Öğrencilerin potansiyel olarak sorunla karşılaşma koşullarını yansıtmak için oluşturulan formda; dil ve iletişim ile ilgili sorunlar, akademik sorunlar, sosyal ve kültürel sorunlar, ekonomik sorunlar ve psikolojik sorunlar kategorileri bulunmaktadır.

1.6. Verilerin Analizi

Bu araştırmadan elde edilen verilerin analizinde, araştırma analizlerinden biri olan betimsel analiz kullanılmıştır. Betimleme bir tasvir olmasının ötesinde, şeylerin nasıl başlayıp, devam ettiğini ya da bir kişi, durum veya olayın neye benzediğinin resminin çizilmesidir. Betimleme karmaşıklığı anlaşılır kılma çabasıdır (Punch, 2016).

Çalışma katılımcılarının izni ile yapılan görüşme ses kayıtları, birebir deşifre yöntemi ile metin haline getirilmiştir. Toplamda 50 sayfa görüşme notu elde edilmiştir. Elde edilen metinler NVivo 10 programı kullanılarak analiz edilmiş, araştırma açısından anlamlı ifadelerin analizi sonucunda kodlar oluşturulmuştur. Bu kodlarla benzerlik arz eden tüm kodlar temalar altında birleştirilmiştir. Elde edilen betimlemelerin yorumu ile bir takım sonuçlar elde edilmiştir.

2. Bulgular ve Yorumlar

Çalışma amacı doğrultusunda elde edilen bulgular beş ana tema altında toplanmıştır. Bunlar; dil ve iletişim ile ilgili sorunlar, akademik sorunlar, sosyal ve kültürel sorunlar, ekonomik sorunlar ve psikolojik sorunlar.

2.1. Dil ve İletişim ile İlgili Sorunlar

Uluslararası öğrencilerin dil ve iletişim ile ilgili sorunlarını ortaya koymak için oluşturulan bu tema, verilen cevaplar doğrultusunda kendi içerisinde dil sorunları, ilişki ve iletişimle ilişkili sorunlar olma üzere iki koda ayrılmaktadır.

2.1.1. Dil Problemleri

Çalışma katılımcılarının temel sorunlarının başında dil sorunları gelmektedir. Bu sorunlar her ne kadar Türkiye’de kaldıkları yıllar içerisinde azalsa da zaman zaman Türkçe diline hâkim olmamakla da ilgilidir. Örneğin; katılımcı 1, Türk arkadaşları ile bazı konularda konuştuğunda, bazı tartışmalar içerisinde girdiğinde kendi fikrini beyan ederken uzun cümleler kurduğunda arkadaşlarının onu anlamadığını ifade etmektedir. Bununla birlikte hocaların ders esnasında hızlı konuştuklarında ya da ağır bir dil kullandıklarında anlama noktasında sıkıntı çektiğini ifade etmektedir.

Katılımcı 9, dil ile ilgili sorunların zorlayıcı unsurlar olduğunu söyleyerek; *“üniversiteye ilk geldiğim senelerde, dil problemlerini çok fazla yaşadım, ancak şu anda herhangi bir zorluk yaşamıyorum”* şeklinde bir ifade ile dil sorununun Türkiye’ye yeni geldiği dönemlere ait bir sorun olduğunu ifade etmektedir. Benzer yargı katılımcı 10 tarafından da *“özellikle birinci sınıftayken derslerden bir şey anlamıyorduk”* şeklinde ifade edilmiştir. Katılımcı 3 ise siyasetin arkadaş çevresinde çok konuşulan bir konu olduğunu ancak siyasal jargona alışkın olmadığı için bu konuşmaların çoğunu anlamadığını ifade etmektedir.

Katılımcı 4 ise Covid-19 öncesinde eğitim yüz yüze olduğu ve arkadaşları ile sürekli buluştuğu için Türkçe dili (konuşma, yazma, derslere katılma, sunum yapma, sınavlara katılma, söylenenleri anlama ve kendini ifade etme) konusunda orta düzeyde olduğunu ifade etmiştir ancak Covid-19 süresince aldığı eğitim sanal ortamda ve arkadaşları ile sürekli görüşmediği için Türkçe düzeyinin düştüğünü ifade ederek Covid-19 sürecinin dil becerisini olumsuz etkilediğini vurgulamıştır.

2.1.2. İletişim ve İlişkilerle İlgili Sorunlar

Öğrencilerin sıklıkla karşılaştıkları ve büyük rahatsızlık duydukları konuların başında ev sahibi toplum ile kurulan ilişkilerdeki sorunlar gelmektedir. Örneğin katılımcı 1, *“mesela, bazı insanlar Afrika kökenli öğrencilere siz Türkiye’ye geldiniz hem burs alıyorsunuz hem de bizden iş fırsatları alıyorsunuz”* şeklinde bir ifade kullanarak gündelik etkileşimde ortaya çıkan sorunlara vurgu yapmıştır. Katılımcı 2, ikamet ettiği binada komşular ile çok zayıf ilişkilere sahip olduğunu ifade ederek, ülkesinde çok karşılaşmadığı bina yaşantısına ve ilişkilere tam olarak uyum sağlayamadığını ifade etmektedir.

Katılımcıların büyük kısmı ev sahibi toplum bireylerinin iletişim süreçlerinde sordukları sorulardan rahatsızlık duyduğunu ifade etmektedir. Bu rahatsızlığın temel sebebi, sorulan soruların bir kısmının küçümseyici ifadeler barındırması bir kısmının ise özel yaşama ait bilgiler içermesidir. Örneğin katılımcı 3; *“çevrelerindeki insanların Afrikalı öğrencilere karşı merakla yaklaştıklarını söyledi ve bazı sorular soruyorlar mesela nerden geliyorsun? Ne yapıyorsun burada? Öğrenci misin? Neden Kayseri seçtin? Neden ülkende okumuyorsun? Ülkende üniversite yok mu? Diye sorular bir de ülkem hakkında sorular soruluyor. Ve bazen de çok saçma soru soruluyor”* şeklinde ifadesi ile sorulan sorulardan duyduğu rahatsızlığı ifade etmektedir. Katılımcı 4 ise *“Türkiye’de çoğu ilişkiler belli bir zamanda iyi oluyor. Hatta çok iyi arkadaşlık kuruyorlar ama o zaman geçtikten sonra ilişkiyi kesiyorlar... Afrikalılar olarak belli bir zamanda*

arkadaşlık olmaz. Arkadaşlık hayat boyunca sürer” şeklindeki ifadesi ile arkadaşlık yapılarında gördüğü farklılığı ifade etmektedir.

Katılımcı 5, kendi dil becerileri ile ilgili bir önyargı olduğunu *“bir yabancı uyruklu öğrenci olarak, onun açısından Türkçe yeni bir dil olduğu için illaki olumsuz bir etkisi oluyor. Buradaki insanlar bizimle ilgili konularda önyargılı davranıyorlar. Mesela bizimle konuştukları zaman bizi anlamayacaklarını düşünerek baştan dinlemeyebiliyorlar. Bunu bazen sınıf arkadaşlarımız bazen de hocalarımız yaparak bize kulak vermiyorlar. Hem de şöyle diyorlar bu yabancı ne anlattığını bilmiyor) sanki hiçbir şey bilmiyormuşuz gibi hissettiriyorlar. Buna ek olarak derste bazı hocalar müdahale etmek istediğimiz zaman bize izin vermiyorlar verdiği zaman ise konuştuklarımıza önem vermiyorlar. Sanki biz hiçbir şey bilmiyoruz gibi davranıyorlar”* şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcı 7, benzer iletişim sorunlarına vurgu yaparak özellikle sorulan soruların anlamsız ve kötü hissettiren sorular olduğunu şu şekilde ifade etmiştir; *“yurtta hep uluslararası öğrenciler olduğu için tutumlar çok iyi fakat dışarıdaki insanların tutumları iyi değil, bazen de kötü düşünceleri var. Mesela şöyle diyorlar: Afrikalılar sadece ticaret için buraya geliyorlar, ya da bazı garip sorular soruyorlar. Örnek olarak “Afrika’da su var mı? Afrika’da yemek var mı? İnsan eti yiyor musunuz?”* Benzer ifadeleri katılımcı 9 şu şekilde söylemektedir: *“Bununla ilgili bana rahatsız edici bazı sorular soruldu. Mesela, ülkende havalimanı var mı? Afrika’da su var mı? Afrika’da yoksulluk var mı? Nasıl geldiniz buraya? Ne yapıyorsunuz burada?”*.

Katılımcıların ortak vurgusu olan ilişki ve iletişim süreçlerine yönelik sorunu K8 şu şekilde ifade etmektedir: *“Komşulara karşı hayal kırıklığına uğradım. Çünkü komşularım çok dedikoducu ve iftira atan kişiler. Hatta bu olaylarla ilgili olarak şikâyete kadar gittim. Belki de çok saygılı davrandığım için bile bana böyle haksızlık yapılıyor. Eve girip çıkarken bile hemen konuşuyorlar. Artık onlara selam bile vermiyorum, çünkü çok fazla psikolojik baskı oluyor”*.

2.2. Akademik Sorunlar

Katılımcıların akademik sorunlara bakış açısı farklılaşmaktadır. Kimi katılımcılar, Covid-19 öncesinde akademik olarak daha az sorunla karşılaştığını ifade ederken; kimileri Covid-19 süresinde daha fazla akademik sorunla karşılaştıklarını ifade etmektedirler. Örneğin; katılımcı 1 en fazla derslerde ve sınavlarda sorun yaşadığını ifade ederken Covid-19 öncesinde karşılaştığı zorlukları hocalarına ve arkadaşlarına danışarak çözdüğünü ifade etmektedir. Benzer şekilde katılımcı 4, *“derslerde makale yazmak çok zor, anlatmak ve anlamak. Çünkü bazı hocalar çok ağır dil kullandıkları için anlama konusunda çok problem yaşadım. Ancak bu durum Covid-19 süresince daha zor oldu çünkü sınıfta olsaydı hocalara ya da arkadaşlara sorup yardım alabilirdim”* şeklindeki ifadesi ile yaşadığı zorluğa vurgu yapmaktadır. Diğer taraftan katılımcı 2 ise Covid-19 öncesinde sınıf ortamında dersi takip etmede ve soruları cevaplama sorun yaşadığını ancak Covid-19 süresince bilmediği kelimeleri kolayca internetten öğrendiğini ifade etmektedir. Bu anlamda Covid-19 sürecinin akademik olarak işini daha kolaylaştırdığını söylemektedir. Bununla birlikte katılımcı 3, Covid-19 öncesi sınıf ortamında sorulan soruları cevaplama

zorunluluğunun olduğunu ancak Covid-19 süresince online ortam olduğu için sorulan soruları cevaplamama lüksüne sahip olduğunu ifade etmektedir.

Katılımcılar akademik anlamda yaşadıkları zorlukların temelinde Türkçe diline hâkim olma konusundaki eksikliklerini öne sürmektedirler. Dolayısıyla dile hâkim olmamak başlı başına sorun olmakla birlikte, diğer alanlarda da sorunlar ortaya çıkarabilmektedir. Katılımcı 7, derslerde en çok anlatma ve sunum yapma konularında sorun yaşadığını ifade etmektedir. Ders ile ilgili bir anlatım yapacağı zaman aklında var olan bilgileri Türkçe gramer yapısına hâkim olmadığı için yansıtamadığını belirtmektedir. Benzer biçimde katılımcı 9 Türkçe ders anlatılırken bazı kelimeleri bilmediği için dersi takip etmekte zorlandığını ifade etmektedir.

2.3. Sosyokültürel Sorunlar

Katılımcıların Türkiye'ye geldikten sonra yaşadıkları sosyokültürel sorunlar şunlardır; yeme içme ve giyim tarzındaki farklılıklar, sosyal etkinliklere katılma zorluğu, yerel halkın davranış biçimleri ve ayrımcılıktır.

Çalışmaya katılan 1,3,4,5,7,9, Türk mutfağına ait yiyecek ve içeceklerin kendi kültürlerinden çok farklılaştığını ifade etmektedirler. İlk etapta alışma sürecinin zor olduğunu ancak alıştıktan sonra herhangi bir sorun kalmadığını ifade etmektedirler. Bununla birlikte, katılımcı 1, giyim konusunda zorluklar yaşadığını ifade ederken, katılımcı 5 giyim konusunda yaşadığı zorluğu şu şekilde belirtmektedir: *“Kültürel farklılıklardan dolayı çok problem yaşadım. Mesela giyim ve insanların konuşma tarzları bizden farklı. Giyinmekten örnek verecek olursam (bizim ülkemiz sıcak olduğu için çoğu zaman ayakkabı giymiyoruz genelde terlik kullanıyoruz. Ama burada giydiğimiz zaman çok ayıp yapmışız gibi bakıyorlar”*.

Katılımcı 5,7 ve 9 arkadaş edinme Covid-19 öncesinde ve süresince günlük yaşantısında kalacak arkadaş edinme, arkadaşlıkları sürdürme, etkinliklere katılma, alışveriş, beslenme, kurallara uyma ve ulaşım konularında hiçbir sıkıntı yaşamadıkları ancak virüsün ortaya çıkması ile birlikte sayılan unsurları hayata geçirmenin zorlaştığını ifade etmektedirler. Ayrıca katılımcılar toplu taşıma araçlarında insanların kendilerine virüs bulaştıracaklarını düşündükleri için yaklaşmadıklarını ifade etmektedirler.

Çalışmaya katılanların büyük kısmının ortak yargısı kendilerine ırklarından dolayı ayrımcılık ve zaman zaman ırkçılığa varan davranışların sergilendiğidir. Örneğin katılımcı 1, bu konu ile ilgili yaşadığı sorunu şu şekilde ifade etmektedir. *“...mesela alışveriş yaparken biri geldi (Niga, zenci) diye seslendi, bir de PTT şubesindeyken biri Afrika'dan gelen arkadaşlar burada ne yapıyorlar diye söyledi. Covid-19 süresince bu davranışı biraz daha abartanlar vardı. Mesela bizi görünce ah yabancı geliyor korona var diyerek maske takmaya başlıyorlar. Böyle bir ayrımcılık hissettim”*. Katılımcı 3 ise toplu taşıma kullandığı zaman insanların ona tuhaf tuhaf baktığını ve onunla konuşmak istemediklerini ifade etmektedir.

Katılımcı 4, yaşadığı ayrımcılığı ve kültürel farklılıklardan kaynaklanan sorunları şu şekilde ifade etmektedir: *“Kültürel farklılıklardan dolayı problem yaşadım. Mesela Türk arkadaşların Afrika kökenli öğrencilere rahatsız edici sorular sorduğunu gördüm. Örnek olarak “kaç yaşındasın? Müslüman mısın?”*

Baban ve annen ne iş yapıyor? kaç kardeşiniz? Babanın maaşı ne kadar? Babanın kaç eşi var? gibi sorular sorduğunu söylemiştir. Bu sorular bizde uygun görülmeyen sorular. Çünkü bunlar özel şeyler ama burada kültür farklılıklarından dolayı onlar için normal sorular. Ama Afrikalılar için çok zor ve hoş olmayan sorular olduğunu söyledi. Ve bu soruları Afrika'da tanımayan insanları bırakın arkadaşlar bile birbirilerine hayat boyunca sormazlar”.

Katılımcı 7 ise yaşadığı ayrımcılığı ya da insanların meraklı tutumlarını kendi açısından şu şekilde değerlendirmektedir; *“kültürel açıdan yanlış anladığım ya anlaşıldığım olaylar var. Mesela ilk geldiğimde bana senin adın ne? Müslüman mısın? diye sorular sorulduğu zaman sanki bir ayrımcılık yapıyor gibi düşünüyordum. Bazen de beni görünce hep gülüyorlar. Zaman geçtikçe sorulan soruların meraktan sorulduğunu düşünmeye başladım. Çünkü buradaki insanların çoğu şehir dışına ya da yurt dışına gitmemişler hatta Afrikalı birini bile görmemişler. Bu yüzden meraktan soruyorlar bunu anladım. Sorulan soruları cevaplıyorum çok takılmıyorum eskisi gibi. Bununla ilgili başımdan şöyle bir olay geçti: İş için dini bir okula gitmişim bana ismin ne, Müslüman mısın, kuran okumayı biliyor musun? diye sordular. Ben de bilmiyorum dedim. Sonra sen git biz sana sonra haber vereceğiz dediler ama hiç haber vermediler”.*

Son olarak katılımcı 9, diğer katılımcılara benzer şekilde ayrımcılık yaşadığını ilginç bir anısı ile aktarmaktadır: *“COVID-19 öncesinde ve süresince çevresinde dil, din, ırk, ten rengi gibi konularda bazen ayrımcılık hissettiğini, özellikle Afrikalı ve siyah olduğu için herkesin ona garip baktığını hem de Hristiyan olduğu için hep soru sorduklarını söyledi ve şunları anlattı: “Bir gün bir dükkana gittim biri bana sen Müslüman mısın? Diye sordu. Ben hayır Hristiyan'ım diye cevap verdim. Sonra o kişi bana Hristiyan olmak hiç iyi değil en iyisi sen Müslüman ol dedi ve sanki beni Müslümana yapmaya çalıştı. Bir de bir gün iş ilanı gördüm, başvurduğum ve kabul ettiler. Mülakat için gittiğimde beni gördüler sonra hayır yabancıları kabul etmiyoruz dediler. Bu konulardan dolayı özellikle Kayseri’de onlara farklı davranılıyor ama Ankara’ya veya İstanbul’a gittiğinde öyle bir şey olmuyor”.*

2.4. Ekonomik Sorunlar

Çalışmaya katılanlar genel olarak ekonomik sıkıntı çekmediklerini ifade etmektedirler. Ancak bu durumun istisnası Covid-19 virüsü ile ortaya çıkan fiyat artışlarıdır. Katılımcılar virüs süreci öncesi çok daha rahat biçimde harcamalarını yaparken virüsün çıkması ile aynı rahatlığı yakalayamadıklarını ifade etmektedirler.

Katılımcı 1, virüs öncesi dışarıda haftada bir kez yemek yiyebilirken virüs dönemi içerisinde fiyatlardaki aşırı pahalılıktan dolayı dışarıda yemek yiyemeyecek duruma gelmiştir. Benzer yargıları katılımcı 4,7 ve 9 da ifade etmiştir. Hepsinin ortak yargısı ve ekonomik kriteri dışarıda yemek yeme sayılarındaki düşüştür.

2.5. Psikolojik Sorunlar

Katılımcılar Türkiye’ye geldikten sonra psikolojik olarak herhangi bir sorun ile karşılaşmadıklarını, onlar için asıl psikolojik sorunları başlangıç sürecinin Covid-19 virüsünün ortaya çıkışı olduğunu ifade etmektedirler. Sadece katılımcı 8

komşuları ile yaşadığı problemlerden dolayı psikolojik olarak kendini baskı altında hissettiğini ifade etmektedir.

Katılımcı 4, virüs sürecinin ortaya çıkardığı sorunları şu şekilde ifade etmektedir: *“Gurbet hayatı her zaman baskı oluşturan bir hayattır. Covid-19 öncesinde arkadaşlarla hocalar bir araya gelip sohbet edip hasret gidermeye çalışıp baskıyı hafifletiyor. Ama Covid-19 süresince insan hep evde kalıyor akrabalarından ve arkadaşlarından hatta diğer insanlardan uzaklaşıyor bu durum çok baskı ve yalnızlık altında hissettiriyor. Sanki bir hapishanede gibi...”*

Benzer ifade katılımcı 7 tarafından da dile getirilmiştir: *“Covid-19 öncesinde çok rahat hissediyordum çünkü istediğim her şeyi yapabiliyordum ve Covid-19’ dan kaynaklanan sorunlar yoktu. Covid-19 süreci bütün dünyayı etkilediği gibi beni de çok etkiledi ve bu yüzden baskı altında, yalnız, çaresiz gibi duygular hissettim”.*

Katılımcılar aynı zamanda ailelerinden ayrı kaldıkları için de psikolojik olarak kendilerini baskı altında hissettiklerini ifade etmektedirler. Katılımcı 7 *“memleketimden ve ailemden uzak kalmak beni çok üzüyor çünkü ben aileme yakın olmayı seven biriyim o yüzden uzakta kalmak beni çok üzüyor. Buna ek olarak ailem için çok endişeleniyorum çünkü 5 senedir Ülkeme gidemiyorum. Özellikle Covid-19 süresince şöyle düşünmeye başladım: Eğer kardeşlerime bir şey olursa ya da bir akrabam vefat ederse ben oraya nasıl giderim”* memleketi ve ailesinden uzakta kalmanın kendisinde bıraktığı etkiyi ifade etmektedir. Benzer kaygıları taşıyan katılımcı 3 ise *“memleketimde ve ailemde ayrıl kalmak üzüyor. Sürekli ailem için endişeleniyorum. Covid zamanı endişem daha çok arttı, hastalık sebebiyle ölebilirler diye korkuyorum”* şeklinde ifadesi ile içinde bulunduğu durumu özetlemiştir.

Sonuç ve Tartışma

Uluslararası eğitim, öğrenciler için önemli ve vizyon katan bir deneyim olmakla beraber, aşına olunan toplumsal yapının değişimini gerektirmesi açısından çeşitli zorlukları da barındıran bir süreçtir. Bu süreçte yaşanan zorlukların düzeyi ve öğrenci tarafından algılanma biçimi, yurt dışında eğitim görmek gibi eşsiz bir deneyimi, birey yaşamını olumsuz biçimde etkileyen bir sorunlar bütünü haline getirebilir. Günümüzde uluslararası eğitimin olanaklarının yaygınlaşması dolayısıyla bu imkândan faydalanan öğrenci sayısının artması, uluslararası öğrencileri göç araştırmalarının önemli bir aktörü haline getirmiştir. Dolayısıyla öğrencilerin bu süreçte yaşadığı zorluklar, konuya farklı noktalardan bakan birçok çalışmanın (Andrade, 2006; Bulic, 2015; Forstat, 1952; Junius, 1997; Kozikoğlu & Aslan, 2018; Sawir, Marginson, Deumert, Nyland, & Ramia, 2007; Lee & Rice, 2007; Sovic, 2009; Bektaş, 2008) temasını oluşturmaktadır. Bu bağlamda çalışma bahsi geçen zorluklara alternatif bir bakış açısı sunma amacıyla yapılmıştır. Özellikle Covid-19 salgınının birçok alanda olduğu gibi denizaşırı eğitim süreçlerinde ortaya çıkardığı sorunların ele alınması, bu çalışmanın alternatif bakış açısının önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Çalışmadan elde edilen veriler ışığında katılımcı öğrencilerin Türkiye’de aldıkları eğitim süresince yaşadıkları sorunlar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmadan elde edilen önemli sonuçlar şu şekildedir:

1. Afrika kökenli uluslararası öğrencilerin yaşadıkları sorunların başında sosyokültürel sorun kategorisinde değerlendirilen ayrımcılık sorunu gelmektedir. Çalışma katılımcılarının büyük çoğunluğu ev sahibi toplum ile kurdukları etkileşimlerde zaman zaman ayrımcılık, hatta ırkçılığa varan söylemlerle karşı karşıya kaldıklarını ifade etmişlerdir. Öğrenci ifadeleri diğer sorunlara kıyasla ayrımcılık sorunun kendilerini en olumsuz biçimde etkileyen faktör olduğunu göstermektedir. Öğrenciler son dönemde Türkiye'ye yönelik düzensiz mülteci göçlerinin öğrencilere yönelik olumsuz ön yargıların ve ayrımcılığın temel sebeplerinden biri olduğunu da vurgu yapmaktadırlar. Dolayısıyla bu noktada hali hazırda öğrencilerin yaşadığı ayrımcılığın sadece ten renginden kaynaklı değil ev sahibinin farklı kaygılarından kaynaklandığı ifade edilebilir. Mevcut literatürde öğrencileri en fazla ve derinden etkileyen sorun olarak ifade edilen bu durum farklı birçok araştırmanın (Schram & Lauver, 1988; Nieto, 2004; Tran & Vu, 2016; Brown & Jones, 2013; Dovchin, 2020; Lee J. , 2006) da ortak sonuçları arasında yer almaktadır.
2. Afrikalı öğrencilerin sorun olarak gördükleri diğer bir durum; ev sahibi toplum ile ikili ilişkilerde yaşadıkları sorunlardır. İnsanların kendileri ile kurdukları ilişkilerde samimi olmamaları, arkadaşlıkların kalıcı olmaması, aşağılayıcı ve özel yaşantıları hakkında sorular sormaları ve dedikodu yapmaları öğrencilerin ilişkilerde yaşadıkları sorunların başında gelmektedir. Buna ek olarak; ev sahibi toplumun diline hâkim olmamanın, öğrencilerin kültürlerarası uyum süreçlerini ve kültürlerarası iletişim becerilerini olumsuz biçimde etkilediği farklı araştırmaların sonuçları arasındadır (Gudykunst & Nishida, 2001; Neuliep & Ryan, 1998; Beom, 2003; Yeh & Inose, 2002; Mori, 2000).
3. Öğrencilerin yaşadıkları diğer bir sorun ise Covid-19 virüsü ile ortaya çıkan, psikolojik sorunlardır. Dünya Sağlık Örgütü tarafından “uluslararası önem sahip acil halk sağlığı olayı” olarak nitelendirilen salgının uluslararası öğrencilerin eğitim süreçleri açısından birtakım çıktıkları bulunmaktadır. Öğrenciler, Covid-19 salgını ortaya çıktıktan sonra sosyal ilişkilerini eskisi gibi yürütemedikleri ve arkadaşları ile bir araya gelemedikleri için kendilerini yalnız hissetmektedirler. Bununla birlikte virüs sürecinde memleketlerine gitmekte sorunlar olduğu için ailelerinin sağlığı konusunda endişe duymuşlardır. Son olarak bazı öğrenciler ev sahibi toplumdaki bazı bireylerin kendilerine virüs taşıyıcısı, virüsü diğer insanlara bulaştıran bireyler gözüyle bakıldığını ifade etmektedirler. Bu sonuç, Cheng (2020) tarafından yapılan araştırmanın sonucu ile örtüşmektedir. Araştırmaya göre; Covid-19 pandemi sürecinde Asya kökenli öğrencilerin yaşadığı en önemli sorunların başında gittikleri ülkede virüsü yayan bireyler olarak algılanmaları gelmektedir.
4. Öğrencilerin yaşadığı akademik sorunlar özellikle Covid-19 salgını ile kendini göstermiştir. Öğrenciler derslerde, sınavlarda anlamadıkları noktalarda arkadaşları ya da ders hocalarından yardım alırken, çevrimiçi derslerde böyle bir imkânın olmadığını ifade etmektedirler. Diğer taraftan Covid-19 sürecinde bazı öğrenciler akademik olarak işlerinin kolaylaştığını

ifade etmektedir. Buna gerekçe olarak da derste bilmedikleri kelimeleri kolayca internetten araştırdıklarını aynı zamanda sınıfta sorulduğunda cevaplamak zorunda kaldıkları soruları çevrimiçi eğitimde cevaplamama seçeneklerinin olduğunu belirtmişlerdir.

Çalışmadan elde edilen bulgular, küçük bir araştırma grubuna ait olduğundan dolayı sonraki çalışmalarda araştırma grubu büyütülerek ve nicel araştırma yöntemleri kullanılarak genele hitap eden sonuçlar elde edilebilir. Ayrıca çalışma sonucunda elde edilen sorunların, her biri spesifik biçimde çalışılarak elde edilen verilerin daha net sonuçlar sunmasına olanak tanınabilir.

Kaynakça

- Andrade, M. S. (2006). International students in English-Speaking Universities: Adjustment Factors. *International Education*.
- Baklashova, T., A., Kazakov, A., V., (2016) Challenges of International Students' Adjustment to a Higher Education Institution, *International Journal Of Environmental & Science Education*, 11(8), 1821-1832
- Bektaş, D. (2008). Counselling International Students in Turkish Universities: Current Status and Recommendations. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 30(4), 268-278.
- Beom, K. (2003). The influence of internet and intercultural communication apprehension on socio-cultural adaptation. *International Communication Association*. San Diego.
- Brown, L., & Jones, I. (2013). Encounters with racism and the international student experience. *Studies in Higher Education*, 38(7), 1004-1019.
- Bulic, N. R. (2015). International students in Turkey: main problems related to poor academic performance. *Journal of Psychology & Clinical Psychiatry*, 2(5).
- Cheng H. L. (2020) Xenophobia and racism against Asian Americans during the COVID-19 pandemic: Mental health implications. *Journal of Interdisciplinary Perspectives and Scholarship*, 3:3.
- Dillard, J. M., & Chisolm, G. B. (1983). Counseling the international students in a multi-cultural context. *Journal of College Students Personnel*(24), 101-105.
- Dovchin, S. (2020). The psychological damages of linguistic racism and international students in Australia. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 1-15.
- Forstat, R. (1952). Adjustment problems of international students. *Sociology and Social Issue*, 25-29.

- Furnham, A., & Bochner, S. (1986). *Culture shock: Psychological reactions to unfamiliar environments*. London: Methuen.
- Gudykunst, W. B., & Nishida, T. (2001). Anxiety, uncertainty, and perceived effectiveness of communication across relationships and cultures. *International Journal of Intercultural Relations*, (25), 55-72.
- Junius, D. P. (1997). A Study of the Problems Experienced by International Students at Northern Arizona University. Northern Arizona University.
- Kıroğlu, K., Kesten, A., & Elma, C. (2010). Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu lisans öğrencilerinin sosyo-kültürel ve ekonomik sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 26-39.
- Kocabıyık, O., Bacioğlu, S. D., & Güvendir, M. A. (2019). The Problems of international Students studying in Higher Education. *International Journal of Human Sciences*, 16(2), 561-581.
- Kozikoğlu, İ., & Aslan, M. (2018). Socio-cultural, psychological and academic problems of undergraduate Syrian students in Turkey. *Issues in Educational Research*, 28(3).
- Lee, D. (1997). What teachers can do to relieve problems identified by international students. *New Directions for Teaching and Learning*(31), 473-479.
- Lee, J. (2006). International student experiences: Neo-racism and discrimination. *International Higher Education*(44).
- Lee, J., & Rice, C. (2007). Welcome to America? International student perceptions of discrimination. *Higher Education*, 381-409.
- Li, R. Y., & Kaye, M. (2001). Understanding Overseas Students’ Concerns and Problems. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 41-50.
- Lin, G., & Yi, J. (1997). Asian international students' adjustment: Issues and program suggestions. *College students Journal*, 31(4), 473-479.
- Mori, S. (2000). Addressing the mental health concerns of international students. *Journal of Counseling and Development*(77), 137-144.
- Neuliep, J. W., & Ryan, D. J. (1998). The influence of intercultural communication apprehension and socio-communicative orientation on uncertainty reduction during initial cross-cultural interaction. *Communication Quarterly*, 46(1), 88-99.
- Nieto, S. (2004). *Affirming diversity: The sociopolitical context of multicultural education*. New York: Longman
- OECD. (2022). *International student mobility (indicator)*. 17 Ocak 2022 tarihinde <https://data.oecd.org/students/international-student-mobility.html> adresinden alındı.
- Opper, S., Teichler, U. and Carlson, J. (1990). *Impact of study A broad programme on students and graduates*. London: Jessica Kingsley Publishers.

- Patton, M. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. Beverly Hills: Sage.
- Peterson, J. A., & Neumeyer, M. H. (1948). Problems of foreign students. *Sociology and Social Research*(22), 787-792.
- Poyrazlı, S., & Grahame, K. M. (2007). Barriers to adjustment: Needs of international students within a semi-urban campus community. *Journal of Instructional Psychology*(24), 28-45.
- Reynolds, A. L., & Constantine, M. G. (2007). Cultural adjustment difficulties and career development of international college students. *Journal of Career Assessment*, 338-350.
- Sam, D. L. (2001). Satisfaction with life among international students: An exploratory study. *Social Indicators Research*, 315-337.
- Sam, D. L., & Eide, R. (1991). 'Survey of mental health of foreign students'. *Scandinavian Journal of Psychology*(32), 22-30.
- Schram, J. L., & Lauver, P. J. (1988). Alienation in international students. *Journal of College Student Development*, 146-150.
- Sovic, S. (2009). Hi-bye friends and the herd instinct: international and home students in the creative arts. *Higher Education*, 58(6), 747-761.
- Study in Turkey (2021). https://www.studyinturkey.gov.tr/StudyinTurkey/_PartStatistic adresinden 17 Ocak 2022 tarihinde alındı.
- Sawir, E., Marginson, S., Deumert, A., Nyland, C., & Ramia, G. (2007). Loneliness and International students: An Australian study. <http://www.sciencedirect.com>.
- Tanenhaus, R., & Roth, J. (1962). Non-Inunigrant Foreign Students: A Survey of Their Needs and Interests. *The Journal of Experimental Education*, 173-176.
- Titrek, O., Erkiliç, A., Süre, E., Güvenç, M., & Temür Pek, N. (2016). The Socio-cultural, Financial and Education Problems of International Postgraduate Students in Turkey. *Universal Journal of Educational Research* , 160-166.
- Tran, L. T., & Vu, T. T. (2016). 'I'm not like that, why treat me the same way?'The impact of stereotyping international students on their learning, employability and connectedness with the workplace. *The Australian Educational Researcher*, 43(2), 203-220.
- Ward, C., Bochner, S., & Furnham, A. (2005). *The Psychology of Culture Shock*. Taylor & Francis e-Library.
- Yardımcıoğlu, F., Beşel, F., & Savaşan, F. (2017). Uluslararası Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Problemleri ve Çözüm Önerileri (Sakarya Üniversitesi Örneği). *Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries)*, 203(12), 203-254.

- Yeh, C. J., & Inose, M. (2002). International students' reported English fluency, social support satisfaction, and social connectedness as predictors of acculturative stress. *Counselling Psychology Quarterly*, 15–28.
- Yıldırım, H., & Şimşek, A. (2000). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.